

порядок їх здійснення не передбачено законодавством, спрямовані на безпідставне затягування судового процесу та створення перешкод в діяльності суду по розгляду конкретної справи, отже юридичної підставою застосування відповідальності за їх вчинення може бути не лише норма (норми) процесуального законодавства а й судові рішення.

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48, ст.436.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (з наступними змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446.

3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України 18 березня 2004 року № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст.492.

4. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ: Закон України від 15 січня 2020 року № 460-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 29. ст.194.

5. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо удосконалення перегляду судових рішень в апеляційному та касаційному порядку». 2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63791 (дата звернення 03.03.2023).

6. Рішення №814/218/14 Касаційного адміністративного суд у складі Верховного Суду від 13.03.2019 року. URL: https://protocol.ua/ua/postanova_kas_vp_vid_13_03_2019_roku_u_spravi_814_218_14 (дата звернення 03.03.2023).

Сірко А.Г.

ад'юнкт кафедри

адміністративного права, процесу

та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПОЛІЦІЄЮ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Вже понад рік Україна героїчно протистоїть збройній агресії російської федерації. З метою надання відсічі агресору, захисту суверенітету й територіальної цілісності держави, Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 в Україні було введено воєнний стан, який триває і донині [1].

Нагадаємо, що відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий

режим воєнного стану» від 12.05.2015, воєнний стан є особливим правовим режимом, що вводить в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Слід зауважити, що згідно зі статтею 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. До таких випадків належать умови воєнного або надзвичайного стану, за наявності яких можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 Конституції [3].

Як впливає із законодавчих положень, держава наділена широким спектром можливих обмежень прав і свобод в надзвичайних умовах про що свідчить перелік з 18 статей Конституції України.

Переходячи до суб'єктів владних повноважень на яких покладається забезпечення дотримання заходів воєнного стану, слід виокремити Національну поліцію. Це пов'язано із тим, що ч. 4 статті 8 «Законність» Закону України «Про Національну поліцію» передбачено, що під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [4, 1].

Прикладом реалізації таких повноважень поліцією можна вважати застосування нею превентивних і примусових заходів. Приміром, постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1456 було затверджено порядок перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану [5].

Завершуючи огляд законодавства, яким регламентовано забезпечення конституційних прав і свобод людини в період дії воєнного стану в Україні, зупинимось на проблемах, що супроводжують таку діяльність. Так, до основних проблем діяльності поліції в період воєнного стану, що стосуються забезпечення конституційних прав і свобод людини, нами віднесені наступні:

1) Пропорційність у застосуванні примусу. Використання заходів

примусу або обмежень поліцією має бути належно обґрунтованим та не перевищувати необхідних меж для досягнення цілей публічної безпеки;

2) Каткування та нелюдське поводження із затриманими та категорична заборона цих явищ. Поліція має діяти у суворій відповідності до законодавства, виключаючи будь-які форми катувань, жорстокого чи нелюдського поводження із затриманими особами;

3) Захист конституційних прав і свобод людини, які не підлягають тимчасовому обмеженню в період дії воєнного стану;

4) Реалізація спеціальних безпекових заходів. Насамперед, запобігання терористичним актам або подібним до них іншим небезпечним подіям.

5) Прозорість та відповідальність. У звичайний період громадський контроль виступає потужним важелем оцінки ефективності поліцейської діяльності. В період воєнного стану механізми громадського контролю за діяльністю поліції істотно обмежуються, що вимагає наявності правових і організаційних інструментів для запобігання зловживанням з боку поліції.

Зазначені нами проблеми пов'язані з дотриманням хиткого балансу між правами людини і діяльністю органів влади, зокрема, Національної поліції, в особливий період воєнного стану. Саме тоді, коли права обмежуються, вони стають найбільш уразливими для порушень та інших протиправних утисків. А отже, навіть коли поліція застосовує тимчасове обмеження прав людини, зазначені заходи мають чітко відповідати положенням Конституції України.

---

1. Про режим воєнного стану. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/response-to-war/helpdesk/martial-law/> (дата звернення 14.06.2023).

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 14.06.2023).

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr#Text> (дата звернення 14.06.2023).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 14.06.2023).

5. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1456. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1456-2021-%D0%BF#n8> (дата звернення 14.06.2023).